

บทที่ 5บทสรุป

จากการฝึกงานที่รายการรู้ใต้หลังคาในส่วนของ การเตรียมการ
ผลิตรายการ ขึ้นตอนการผลิตรายการ และขึ้นตอนหลังการผลิตรายการทำให้
ศึกษามีโอกาสได้รับประสบการณ์รวมทั้งได้ทราบอุปสรรคและการวิเคราะห์ปัญหา
ของการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ ซึ่งจากประสบการณ์ และอุปสรรคที่
ได้พบนั้นผู้ศึกษานำมาสรุปไว้ในบทนี้โดยแยกตามขั้นตอนดังนี้ คือ

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นในขั้นก่อนการถ่ายทำ
2. ปัญหาที่เกิดขึ้นในขั้นการถ่ายทำ
3. ปัญหาที่เกิดขึ้นในขั้นหลังการถ่ายทำ

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นในขั้นก่อนการถ่ายทำ

- ปัญหาในการคัดเลือกผู้ร่วมรายการ

จุดนี้จะเป็นปัญหาแรกที่เกิดขึ้น เนื่องจากได้กล่าวมาแล้วในบทที่

3 ว่ารายการรู้ใต้หลังคาไม่มีหลัก หรือกฎเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ร่วมราย
การว่าเป็นเช่นไร แต่จะอาศัยความเหมาะสมเป็นสำคัญ ซึ่งในบางครั้งทีม
งานก็เกิดการถกปัญหาขึ้น ในการยกเอาบุคคลผู้ร่วมรายการมาเสนอ ปัญหาที่
เกิดขึ้นจึงอยู่ที่ว่าบุคคลผู้ร่วมรายการ และครอบครัวมีความเหมาะสมที่จะนำมา
เสนอหรือไม่ ซึ่งต่างคนก็ต่างความคิดเห็นแต่ปัญหาก็ได้คลี่คลายโดยการพูดคุย
กับทีมงานทุกครั้งไป แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ การติดต่อบุคคลที่เป็นผู้
ร่วมรายการ ซึ่งถ้าหากบุคคลนั้นเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงด้วยแล้ว จะมีปัญหาด้าน
การติดต่อมาก คือ ติดต่อได้ยากมากนัดแนะกันเรียบร้อยแล้วบางครั้งก็ยกเลิก
กระทันหัน หรือ อาจไม่มีเวลาว่างพอที่จะให้รายการไปเก็บข้อมูลหรือถ่ายทำ
รายการ ซึ่งในบางครั้งปัญหาเริ่มนี้อาจก่อให้เกิดการผลิตรายการไม่ทัน

เวลาออกอากาศ ทางทีมงานแก้ปัญหาโดยการคัดเลือกผู้ร่วมรายการไว้จำนวนหนึ่ง เพื่อที่จะทำการเปลี่ยนแปลงผู้ร่วมรายการ และเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล (Stock) ไว้ด้วย

2. ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นการถ่ายทำ

- ปัญหาด้านอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ

สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการถ่ายทำก็คือ อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ โดยเริ่มต้นตั้งแต่การถ่ายทำจนกระทั่งสำเร็จ เรียบร้อยพร้อมที่เสนอต่อผู้ชม หากเครื่องมือและอุปกรณ์ดี ทันสมัย ผลงานการถ่ายทำตลอดจนการบันทึกเสียงก็จะส่งผลดีออกมา

ในช่วงแรก ๆ นั้นรายการรุ่งใต้หลังคาประสบกับปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ในการถ่ายทำรายการอย่างมาก เช่นไม่มีจอภาพ (moniter) ซึ่งไม่สามารถตรวจสอบคุณภาพของภาพระหว่างการถ่ายทำได้ ซึ่งมีผลทำให้ภาพที่ออกมาบางครั้งไม่ดีเท่ากับที่ได้ตั้งใจไว้, ไม้ค้ำที่ใช้ในการสัมภาษณ์มีจำนวนไม่พอกับผู้ร่วมรายการ จึงต้องใช้วิธีเปลี่ยนไม้ค้ำให้กัน ทำให้เสียเวลา และบางครั้งผู้ร่วมรายการก็เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายขึ้นด้วย แต่ในช่วงหลัง ๆ ทางบริษัททราบถึงปัญหานี้จึงได้จัดจอภาพ (moniter) ให้กับทีมงานรวมทั้งเพิ่มจำนวนไม้ค้ำให้เพียงพอต่อการใช้งานด้วย

- ปัญหาด้านสภาพดินฟ้าอากาศ

ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ไม่สามารถแก้ไขได้ เพราะรายการสารคดีเป็นรายการที่ต้องถ่ายทำนอกสถานที่บางครั้งต้องถ่ายทำกลางแจ้ง หากฝนตกก็ต้องรอให้ฝนหยุดก่อน และอุปกรณ์ก็อาจเสียหายด้วยถ้าถูกน้ำฝน

- ปัญหาเรื่องสถานที่ เสียขบวน

ในบางครั้งบ้านของครอบครัวผู้ร่วมรายการที่ทางทีมงานไปสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลนั้นอยู่ริมถนน เพราะฉะนั้นเสียงรถที่วิ่งผ่านไปมาจะดังมาก เสียงคนที่ให้สัมภาษณ์จะถูกรบกวนด้วยเสียงรถตลอดเวลา เมื่อนำมาใส่ไว้ในรายการอาจทำให้ผู้ชมเกิดความรำคาญ ทางทีมงานจึงแก้ไขโดยการย้ายสถานที่สัมภาษณ์

- ปัญหาเกี่ยวกับผู้ร่วมรายการ

ในการถ่ายทำนั้นปัญหาไม่ได้เกิดจากการทีมงานแต่อย่างใดแต่ในบางครั้งก็เกิดจากผู้ร่วมรายการ ยกตัวอย่างเช่น ผู้ร่วมรายการไม่เข้าใจคำถาม หรือบางครั้งก็เอาอกเอาใจ ทีมงานมากเกินไป จนอาจเป็นอุปสรรคในการทำงาน และปัญหาที่เกิดขึ้นเสมอ ๆ ก็คือ ผู้ร่วมรายการยกเลิกการถ่ายทำกระทันหัน ในบางครั้งก็มีเวลาให้ทีมงานน้อยกว่าที่นัดหมายกันไว้ ปัญหาที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการถ่ายทำมีอีกมากมาย ซึ่งส่วนมากจะเป็นปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นในตอนทำงาน และปัญหาก็จะมีมาแบบแปลก ๆ ไม่ซ้ำกันในการออกถ่ายทำแต่ละครั้งสามารถเกิดขึ้นได้จากรอบตัว ทั้งจากคน เครื่องมือ และสภาวะแวดล้อม ซึ่งทางทีมงานก็พยายามแก้ไขให้ลุล่วงไปให้ได้มากที่สุด เท่าที่จะทำได้

3. ปัญหาที่เกิดขึ้นหลังการถ่ายทำ

ปัญหาที่มีในขั้นนี้นับว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับขั้นตอนการถ่ายทำ เพราะถึงอย่างไรก็บันทึกภาพและเสียงมาแล้ว เหลือแต่เพียงการทำให้ออกมาให้เสร็จเรียบร้อยเป็นรายการรู้ใจใต้หลังคาเท่านั้น ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นนี้ คือ

- ภาพที่บันทึกมาไม่พอใช้ในรายการ คือ ถ่ายภาพมาน้อยเกินไป เมื่อถึงเวลาตัดต่อจึงมีภาพให้เลือกน้อย บางครั้งก็เลือกไม่ได้ จึงจำเป็นต้องใช้ภาพนั้น ๆ

- ตัดต่อเสร็จแล้วเวลาเกินก็ต้องตัดภาพ หรือช้อยคำพูดออก ซึ่ง

รายการรู้ใต้หลังคามีบทสมบุรณ์จึงช่วยได้มาก คือสามารถดูได้ว่าควรจะตัดตรงส่วนใดออก แต่ปัญหานี้ก็ไม่บ่อยนักเพราะจะจับเวลากันอย่างละเอียด ตั้งแต่ภาพแรก เพราะฉะนั้นช่างตัดต่อจะต้องบอกว่าใช้เวลาไปเท่าไร เหลือเวลาอีกเท่าไรซึ่งจะรู้ว่า ภาพที่ตัดออกมานั้นช้า หรือเร็วเกินไป ก็จะสามารถแก้ไขจุดนี้ได้ทันที

- ห้องตัดต่อ บางครั้งก็มีปัญหาเพราะต้องใช้ร่วมกับรายการอื่น ๆ ของบริษัท ช่างตัดต่อก็รับผิดชอบหลายรายการ เมื่อถึงวันตัดต่อผู้จัดการกองถ่ายต้องเตรียมเทป, ค่าถาม, บทโทรทัศน์ ให้พร้อมเพื่อให้ช่างตัดต่อสามารถตัดได้ทันที การตัดต่อรายการรู้ใต้หลังคามักตัดต่อทั้งวัน และส่วนมากจะเสร็จภายในวันเดียวกัน ซึ่งหากจะแก้ปัญหาเรื่องห้องตัดต่อได้ก็ต้องแก้โดยการเพิ่มอุปกรณ์การตัดต่อให้เพียงพอกับการใช้งาน

ปัญหาและอุปสรรคที่ได้กล่าวมานั้น ผู้ศึกษาได้รวบรวมขึ้นในระหว่างที่ได้ฝึกงานด้านการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ โดยอาศัยประสบการณ์จากการฝึกงาน และความคิดเห็นของผู้ศึกษา รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตรายการรู้ใต้หลังคา ซึ่งพอจะกล่าวสรุปได้ว่า การจัดทำรายการโทรทัศน์ทุกประเภท ย่อมมีรูปแบบรายการ และการจัดทำที่มีเอกลักษณ์ของตนเองว่าจะเป็นการที่น่าเสนอสิ่งใดแก่ผู้ชม รูปแบบการนำเสนอเป็นอย่างไร เนื้อหาของรายการเกี่ยวกับอะไร ผู้ที่จะผลิตรายการโทรทัศน์ที่ดีมีความสมบูรณ์ทุกส่วนเป็นเรื่องยาก เพราะรายการโทรทัศน์เกือบทุกรายการมักประสบปัญหาและมีข้อบกพร่องเสมอ แม้ว่าผู้จัดทำรายการจะพยายามทำให้ดีที่สุดแล้วก็ตาม ทั้งนี้เพราะการจัดทำรายการโทรทัศน์ไม่ใช่เรื่องง่าย จะต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายส่วนประกอบกันเพื่อสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งจะต้องอาศัยความสามารถและความร่วมมือกันอย่างพร้อมเพรียงจากบุคคลหลายฝ่าย เช่นเดียวกัน

กับรายการ "รุ่งใต้หลังคา" ที่ทีมงานผู้ผลิตรายการมีความพยายามและตั้งใจจริงที่จะจัดรายการให้ดี มีคุณภาพ และสามารถที่จะดึงดูดความสนใจของผู้ชมให้หันมานิยมรายการสารคดีมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันผู้ผลิตรายการก็ต้องประสบปัญหาต่าง ๆ เช่นเดียวกันกับการผลิตรายการโทรทัศน์ทั่วไปนั่นเอง

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

- ด้านบุคคลากร (ทีมงาน)

การผลิตรายการสารคดีจำเป็นต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ เพื่อจะต้องให้งานที่ออกมามีคุณภาพ จึงจำเป็นต้องจัดบุคคลากรให้เหมาะสมกับงานที่จะทำด้วย หากจัดทีมงานที่มีประสิทธิภาพ มีความเชี่ยวชาญในงานด้านต่าง ๆ มาทำงานร่วมกัน ผลงานที่สำเร็จออกมาก็จะเป็นผลงานที่มีคุณค่าสูง

ทีมงานผู้ผลิตรายการสารคดีรุ่งใต้หลังคา นั้นสมควรเป็นอย่างยิ่งที่จะได้รับการปรับปรุง และเพิ่มจำนวนบุคคลากรให้มากขึ้น (ในกรณีที่ทางบริษัทแปซิฟิก อินเตอร์คอมมิวนิเคชั่น จำกัด มีนโยบายที่จะใช้ริเริ่มผลิตขึ้นมาอีก) แม้ว่าบุคคลากรที่มีอยู่จะมีความชำนาญ และมีความสามารถสูงก็ตาม แต่ถ้าหากได้บุคคลากรที่มีความสามารถเข้าร่วมทีมเพิ่มขึ้นอีก ก็ยิ่งจะทำให้งานที่ปรากฏออกมาสู่สายตาผู้ชมมีคุณภาพ และมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสมควรจะมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบการทำงานให้เด่นชัดมากยิ่งขึ้น

- ด้านอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ

การแก้ไขปัญหในเรื่องอุปกรณ์การถ่ายทำ และห้องตัดต่อ และอุปกรณ์การตัดต่อนั้น เป็นเรื่องที่ต้องลงทุนสูงมาก จึงนับว่าเป็นปัญหาใหญ่ของบริษัททีเดียว แต่ถ้าหากทางบริษัทจะค่อย ๆ พยายามแก้ไขปัญหาก็จะส่วนที่ละจุด ในที่สุดปัญหาเหล่านี้ก็จะสามารถหายไปไม่ช้า

สรุป

รายการสารคดีเป็นรายการที่น่าสนใจติดตามชมมากรายการหนึ่งในปัจจุบัน และมีแนวโน้มที่จะพัฒนารูปแบบที่น่าสนใจยิ่งขึ้น ขณะนี้รายการสารคดีทางโทรทัศน์มีจำนวนเพิ่มขึ้นมากมายทั้งที่ใช้ทีมงานคนไทยผลิต เช่น รายการโลกสลบสี่ ตอน สิบสองปีหนา อาณาจักรล้านช้าง และทะเลไทย หรือรายการเราคือคนไทยที่มีรูปแบบโดยใช้อาจารย์เสรี หวังในธรรม เป็นผู้ดำเนินรายการเกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีรายการสารคดีที่ซื้อจากต่างประเทศที่มีคุณค่ามาแนะนำเสนอสู่สายตาผู้ชม เช่น รายการเกี่ยวกับชีวิตสัตว์ และธรรมชาติ "เนชั่นแนล จีโอกราฟฟิก โซไซตี้" (National Geographic society) หรือเส้นทางสายไหม เป็นต้น และปัจจัยสำคัญที่สุด ก็คือ แนวโน้มของผู้ชมที่จะหันมาชมรายการที่ให้ความรู้มากขึ้น และจากจำนวนของผู้ชมที่เพิ่มมากขึ้นนี่เองที่เป็นสิ่งดึงดูดใจ และเป็นกำลังใจให้กับผู้ผลิตรายการสารคดีที่จะผลิตผลงานที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น